

DIGITAL
STEREO
CD 18249

HUNGAROTON
CLASSIC

ÖRVENDEZZÜNK !

KÖZÉP-EURÓPA
KARÁCSONYA

LET US REJOICE !

CHRISTMAS
IN CENTRAL EUROPE

KATI
SZVÓRÁK
&
MONARCHIA

ÖRVENDEZZÜNK! / LET US REJOICE!

KÖZÉP-EURÓPA KARÁCSONYA / CHRISTMAS IN CENTRAL EUROPE

[1]	Ó, fényességes szép hajnal
Syn boží
Isos Hristos
Feljött immár az a csillag	8'22"
[2]	Dies est letitia
Přišel nám den veselý
Chwalmyż wszyscy	3'24"
[3]	Vom Himmel
Az Istennek szent angyala
Paradicsom közepibe
Apoštoli	6'48"
[4]	Išla Marija
Szép violácska	5'21"
[5]	Hajej, nynej, Ježišku
Auf, ihr Hirten, von den Schlaf	4'38"
[6]	Ó, szerencsés éjszaka
În uoraşul Vişlăiem	4'10"
[7]	Pastuškovia hore vstane
Pásztorok, pásztorok keljete fel
Schäfertanz	4'19"
[8]	Hopsa, pacholátka
Ó, Ježiško, ty si náš
Nosza, tehát induljunk	4'26"
[9]	Elindult Mária
Pastir zove drugoga
Keď jasná hviezdíčka	10'02"
[10]	Betlehem kis falucskában
Hasta saré
Tri crai de la răsarit	4'31"
[11]	Messias ist geboren
Ez éjszakán kinyílt egy szép virág
Hirtenweise aus Tirol
Nosza Jankó
Gajdošské	9'33"

[12]	Örvendezzünk
Prečista je Divica Marija	6'01"
[13]	Mennyország piaca	4'15"

Összidő / Total time: 75'23"

Magyar, szlovák, cseh, latin, morva, lengyel, horvát, román, német és cigány nyelven
Sung in Hungarian, Slovak, Czech, Latin, Moravian, Polish, Croatian, Rumanian, German and Gypsy

Kati SZVORÁK

Monarchia Zenekar / Monarchia Orchestra

Bernard GARAJ – szlovák duda / Slovak bagpipe, cimbalom / hammered dulcimer, fujara, ének / song

Andrea HOFFMANN – hárfá / harp, ének / song

Peter HUJER – hegedű / violin, ozembuch, ének / song

Mihály HUSZÁR – nagybőgő / double bass, harmonika / accordion

Marián JÁREK – hegedű / violin, ének / song

Ferenc KISS – koboz / kobsa, citera / zither, tamburák / tambura, brácsa / viola, doromb / Jew's harp, gitár / guitar, ütőgardon / gardon, töröksíp / pipe, ritmushangszerek / percussion, tekerőlant / hurdy-gurdy, román kaval / Rumanian kaval

Zsigmond LÁZÁR – hegedű / violin, harmónium / harmonium

Rudolf PIETSCH – hegedű / violin, ének / song

Julia PUCHEGGER – hegedű / violin, ének / song

Zoltán SZABÓ – horvát és magyar duda / Croatian and Hungarian bagpipe, basszprimitambura / tambura, dvojnica

Ján VÁCLAVEK – kontra / viola, ének / song

Pavol VAKOŠ – bőgő / double bass, ének / song

Válogatta, szerkesztette / Edited by **Kati Szvorák**

Zenei feldolgozások / Arrangements **Kati Szvorák, Ferenc Kiss, Rudolf Pietsch**

Szaklektor / Special adviser

János Bereczky (MTA, Institute of Musicology)

Külön köszönet / Special thanks to

Maria Helena Wisninska, Dr. Gottfried Habenicht, Ing. Marián Járek, István Balogh, György Kuzma, László Kiss (Allround Kft.), Anna Radics, Tamás Schleining, Dagmar Szakács

A felvétel megjelenését támogatta / Sponsored by

Nemzeti Kulturális Alapprogram Igazgatósága / Directorate of the National Cultural Fund

A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma / Ministry of National Cultural Heritage

Fővárosi Közgyűlés Kulturális Bizottsága / The Cultural Committee of Budapest General Assembly

Ericsson
Altusoft

LET US REJOICE!

The richest national traditions of nearly every nation are connected with Christmas. Kati Szvorák's unique album also sings of this celebration. On it shared Christmas songs of Central Europe are sung in ten languages, authentically and with conviction. Once a singer of Hungarians in Slovakia and later of a consciously accepted wider homeland, folk singer Kati Szvorák, who was awarded with the Liszt Prize in the Holy Year, is one of the most inspired artists to recapture this common idea in song. She is generally considered to be one of the singers most expert at rendering this concept. The singer's fourteenth solo recording declares once more our European-ness... the mutual dependence of peoples in the region and the desire to live peacefully side by side. She brings out wonderfully the interactions, which pop up like a hidden stream in the Christmas song-world of the peoples of Middle Europe, and also the recognizable structures of western music. Naturally, as the editor, Szvorák could not aspire to totality... there is also a kind of inequality, due to her being Hungarian, which is lovingly forgivable. (It is interesting to note, by the way, that Budapest's Csepel Island is the geographical centre of Europe...) What we have here is a selection and a gift. Let's listen with love, similar to that joy we as members of the Monarchia Orchestra felt while making music together with our friends. With peace and tranquillity, we invite you all to our Christmas table laid with common songs.

Dr. Rudolf Pietsch
Institut für Volksmusikforschung
Universität für Musik
und darstellende Kunst – Wien

Dr. Bernard Garaj
Univerzita Konštantína Filozofa – Nitra
Ústav hudobnej vedy SAV – Bratislava

RÉJOUISSONS-NOUS

Chez presque toutes les nations, les traditions populaires les plus riches se rattachent à la Noël. C'est aussi le thème de l'album particulier de Kati Szvorák, album qui présente – de manière authentique et avec foi – les chants de Noël communs à l'Europe centrale en 10 langues. Chanteuse de chants populaires, lauréate du prix Liszt de l'année sainte, née hongroise en Slovaquie, puis chanteuse d'une patrie plus large sciemment assumée, elle est des plus compétentes pour chanter cette idée commune. La quatorzième publication individuelle de l'artiste fait de nouveau profession de foi de notre appartenance à l'Europe, de l'interdépendance des peuples de cette région, du désir d'une coexistence pacifique. Elle fait voir

prodigieusement l'interaction qui apparaît régulièrement dans les mélodies de Noël des peuples de l'Europe centrale, ainsi que les traces des idiomes musicaux occidentaux. En tant que rédactrice, Szvorák ne pouvait aspirer à l'intégralité: on lui pardonnera cette disproportion due à son âme hongroise. (Il est intéressant de remarquer, d'ailleurs, que le centre géographique de l'Europe se trouve sur l'île de Csepel, à Budapest.) Il s'agit ici d'un choix de chants et d'un cadeau. Nous espérons qu'en les écoutant, les auditeurs éprouveront un plaisir semblable à celui que nous avons connu en jouant ensemble avec nos amis, en tant que membres de l'orchestre Monarchie.

Nous invitons chacun à s'asseoir paisiblement autour de la table de Noël dressée avec ces chants communs.

Dr. Rudolf Pietsch
Institut für Volksmusikforschung
Universität für Musik
und darstellende Kunst – Wien

Dr. Bernard Garaj
Univerzita Konštantína Filozofa – Nitra
Ústav hudobnej vedy SAV – Bratislava

LASSET UNS FREUEN

Mit Weihnachten verbindet sich in allen europäischen Ländern eine überaus reiche Volksmusiktradition. So ist es nur allzu verständlich, dass dieses einzigartige CD-Album von Kati Szvorák dieses Fest besingt: In zehn Sprachen erklingen Weihnachtslieder aus Mitteleuropa, von ihr aus tiefer Gläubigkeit und somit auch glaubwürdig vorgetragen. Die Volksliedsängerin Kati Szvorák, die im Heiligen Jahr mit dem begehrten Franz Liszt-Preis ausgezeichnet wurde, ist eine aus der Slowakei stammende Ungarin, die sich durch ihr Singen eine noch viel weitere Heimat bewusst erwählte – sie ist am ehesten dazu berufen, die so vielen Völkern gemeinsame Idee von Weihnachten zu besingen.

Durch dieses – bereits vierzehnten – Soloalbum bekennt sich die Künstlerin auch zum Dasein in einem gemeinsamen Europa und dazu, dass es nur in einem friedvollen Miteinander der Völker aller Regionen zu leben gilt. Kati Szvorák versteht es in einzigartiger Weise im Weihnachtsliedgut die musikalischen Idiome von Ost- und Mitteleuropa zu verbinden. Natürlich konnte in der vorliegenden Auswahl keine Vollständigkeit erzielt werden, und auch ist es nur allzu verständlich, dass die ungarische Seele von Kati Szvorák eine entsprechende inhaltliche

Gewichtung ergibt. (Dabei sei die Anmerkung erlaubt, dass die Csepel-Insel in Budapest genau der geographischen Mitte Europas entspricht).

Bei der vorliegenden Auswahl an Weihnachtsmusik handelt es sich um ein Geschenk: Mögen diese CD alle mit der gleichen Freude anhören, mit der wir als Mitglieder der Gruppe „Monarchia“ als Freunde musiziert haben. Ein jeder ist zum Weihnachtstisch, den wir mit diesen Liedern gedeckt haben, herzlich eingeladen. Lasset uns von Frieden und Freude leiten!

Dr. Rudolf Pietsch
Institut für Volksmusikforschung
Universität für Musik und
darstellende Kunst – Wien

Dr. Bernard Garaj
Univerzita Konštantína Filozofa – Nitra
Ústav hudobnej vedy SAV – Bratislava

ÖRVENDEZZÜNK

Majd minden európai nemzet leggazdagabb népi hagyománya a karácsonyhoz kapcsolódik. Ezt az ünnepet énekli meg Szvorák Kati unikális albuma is, melyen Közép-Európa közös karácsonyi dalai hallhatók tíz nyelven, hittel és hitelesen. Szvorák Kati, a Szentévből Liszt-díjat kapott népdalénekes, mint egykoron szlovákiai magyar, majd később egy tudatosan vállalt tágabb haza énekese, az egyik legavatottabb e közös eszme megénekelésére. Az énekesnő tizennegyedik önálló kiadványa ismét hitet tesz európaiságunk, a térség népeinek egymásra utaltsága, a békés egymás mellett élés óhaja mellett. Csodálatosan érzékelteti a Közép-Európa népeinek karácsonyi dallamvilágában bűvópatakként felbukkanó kölcsönhatásokat, valamint a nyugati zenei idiómák nyomatát. A szerkesztő Szvorák természetesen nem törekedett teljességre: magyar lelkének köszönhetően szeretettel bocsátható meg egyfajta aránytalanság is. (Érdekes megjegyeznünk egyébként, hogy a budapesti Csepel-sziget Európa földrajzi közepe...) Válogatásról van szó és ajándékról. Hallgassuk szeretettel, mint amilyen örömmel muzsikáltunk együtt mi is – a Monarchia zenekar tagjaiként – barátainkkal. Békével, békességgel hívunk mindenkit e közös dalokkal megterített karácsonyi asztalhoz.

Dr. Rudolf Pietsch
Institut für Volksmusikforschung
Universität für Musik
und darstellende Kunst – Wien

Dr. Bernard Garaj
Univerzita Konštantína Filozofa – Nitra
Ústav hudobnej vedy SAV – Bratislava

SZÖVEGEK / WORDS

- 1 Ó, fényesség szép hajnal,
Kit így köszöntött az angyal,
Üdvözlégy teljes malasztal.

Dicsőséges Szűz Mária,
Atyaistennek leánya,
És Szentléleknek mátkája!

Tehozzád küldetett mennyből
Gábrriel angyal követül,
Istennek rendeléséből,

Mert fiat fogansz méhedben
Isten-embert egy személyben,
És megmaradsz szüzességben.

Óh, dicsérendő szüzesség
Kihez hasonló ékesség
Nem volt, nem is leszen szépség!

Dicséret Szentháromságunk,
Becsület Szűz Máriának,
Mint üdvözítőnk anyjának!

Pereg (Pest)
Gyűjtötte / Collected by Volly István, 1930.
Volly István: Karácsonyi és Mária-énekek, Budapest
1982.
Megtalálható a Cantus Catholiciben is (1651)
Also to be found in Cantus Catholici (1651)

Syn Boží se nám narodil
A nás hříšné vysvobodil.
Vítej, Pane, vítej!

Dítě narozené, krásné,
Jako slunce čisté, jasné.

Andělé nám dali radu,
Abychom mu vzdali chválu.

Protož se i my radujme,
S anděly jemu zpívejme.

Milostné dítě nebeské,
Pomni na nás lidi hříšné.

Kriste pro tvé narození,
Dej nám bráchu odpuštění.

Ať nás nežje věčný plamen,
Uchovej nás, Kriste. Amen.

Tešin (Moravia)
Gyűjtötte / Collected by František Bartuš
Národně písně moravské, 1901. Praha

Isos Hristos, zori dreptei,
Ce din ceri te-ai pogorî.
De la Tatăl ai venit.
Tatăl Sfânt d'într'înălțime.
Poștă sfântă și-au trimis
Pre Archangelul Gavril.
La cîa Sfîntă Vieguriță
Deci sălaş bun și-au gătit.
Și cuvîntul s-a 'mplinit,
Care l-au fost prorocit

Acei proroci de demult,
Că va naște din Viergură
Bun slobozitorul nostru,
Că mai nainte toți eram
În greșala lui Adam
În vr'o șase mii de ani.
Deci noi toți creștinilor,
Să lăudăm pre Dumnezeu.

*Vidra de Sus (Romania) – Alsóvidra
(Torda – Aranyos)*

Gyűjtötte / Collected by Bartók Béla, 1910.

*Béla Bartók: Melodien der Rumänischen Colinde,
Weihnachtslieder. Wien, 1935.*

Feljött immár az a csillag,
Keljenek föl, kik alusznak!

A fák, füvek lengedeznek,
Az angyalok énekelnek

Kolozsvár (Kolozs) – Cluj (Romania)

Gyűjtötte / Collected by Volly István, 1941.

*Volly István: Karácsonyi és Mária-énekek Budapest,
1982.*

A kétsoros dallam és ritmusa emlékeztet az Óh, fényességes szép hajnal kezdetű régi magyar adventi énekekre. Román szöveggel Bartók Béla mintegy harminc változatát gyűjtötte.

The two-line melody and its rhythm remind us of the old Hungarian Advent hymn beginning Óh, fényességes szép hajnal. Béla Bartók collected some thirty versions of this with Romanian words.

- [2] Dies est letitiæ in ortu regali,
Nam processit hodie de ventre virginali.
Puer admirabilis, totus delectabilis in humanitate,
Qui in aestimabilis est et ineffabilis in divinitate.

Cantus Catholici, 1651.

Přišel nám den veselý beze všeho smutka,
Narodil se Syn boží z čistého živóta.
Chvalmež my svatú Máří, jenž jest boží máteří,
Bohem jest zvolena, svatým Duchem počela,
V radosti porodila Jezu Krista Pána.

Porodivši dětátko poče kolíbati,
Jsúc tak čistá děvice byla Bohu máti.
Chvalmež my ...

*Jistebnický kancionál, Rukopis NM 2C 7, Národní
Múzeum, Praha.*

A cseh változat a latin karácsonyi ének alapján keletkezett a XV. század első felében. A latin változat megtalálható a Vyšehrad-i kéziratban is, 1410-ből. In the first half of the fifteenth century, the Czech version, based on the Latin Christmas carol, was born. The Latin version can also be found in the Vyšehrad manuscript of 1410.

Chwalmyż wszyscy z weselem
Stworzyciela swego,
Bo prze nasze zbawienie
Z stanu panieńskiego
Dziecię się narodziło,
Proroctwo się spełniło
W Jego narodzeniu;
Dziwne to narodzenie,
Bo się stało złączenie
Bóstwa z człowieczeństwem.

A középkori latin ének a XVI. században egész Lengyelországban különböző változatokban terjedt el. Két XVI. századi kiadványban találhatók meg: Siebenecher: Piosnki, 1558 és a valamivel korábbi Andrysowicz-féle énekeskönyvben.

In the sixteenth century, the medieval Latin hymn, in various forms, spread throughout all Poland. It can be found in two sixteenth-century publications Siebenecher Piosnki, 1558, and the slightly earlier song book of Andrysowicz.

- [3] Vom Himmel hoch da komm ich her;
Ich bring euch gute neue Mär,
Der guten Mär bring ich so viel,
Davon ich singen und sagen will.

Euch ist ein Kindlein heut geborn
Von einer Jungfrau auserkorn,
Ein Kindelein so zart und fein,
Das soll eur freud und Wonne sein.

Es ist der Herr Christ, unser Gott,
Der will euch führn aus aller Not,
Er will eur Heiland selber sein,
Von allen Sünden machen rein.

Lob, Ehr sei Gott im höchsten Thron,
Der uns schenkt seinen ein'gen Sohn;
Des freuen sich der Engel Schar'
Und singen uns solch neues Jahr.

*Eigene Weise (Ch.B.236)
Martin Luther 1539*

Az istennek szent anygala
Mennyekből hogy alászálla,
És a pásztorokhoz juta
Nékiek eképpen szóla:

Mennyből jövök most hozzátok,
És íme, nagy jó hírt mondok,
Nagy örömet ma hirdetek,
Melyen örvend ti szívetek.

*Református ének, Debrecen, 1774.
Luther Márton éneke után
Calvinist hymn, Debrecen, 1774.
Modelled on a Martin Luther hymn*

Paradicsom közepében
Aranyvessző leterítve.

Azon van egy rengő bölcső
Abban fekszik az Úr Jézus.

Az Úr Jézus Isten fia,
Jobb kezében aranyalma

Bal kezében aranyvessző
Fel-felkapja, megzúdítja.

Zúg az erdő, cseng a mező,
A madarak fityeregnek.

Az angyalok énekelnek,
A magyarok ünnepelnek.

*Szentgerice (Maros-Torda) – Gălățeni (Romania)
Gyűjtötte / Collected by Lajtha László, 1943.
Magyar Népzene Társ. Jeles napok II/511.*

Rudi Pietsch
Julia Puchegger

Matian Jarek

Ferenc Kiss

Mihály Huszár

Julia Puchegger
Andrea Hoffmann
Rudi Pietsch
Kati Szvorák

Zoltán Szabó

Bernard Garaj

Bernard Garaj
Ján Vaclavek
Pavol Vakoš

Zsigmond Lázár

Peter Hujer

Apoštoli, apoštoli, čo ste takí neveself,
My sme smutní, neveself, že sme Krista nevideli,
Že sme Krista nevideli, len Štedrý deň pri večeri.

Keď chlieb lámvav a rozdávvav a svoju krv piť nám
dávav,
Jecte, pite, pamatajte a na mňa si spomínajte.

*Nová Ves nad Žitavou (Slovakia) –
Zsitvaújfalú (Bars)
Gyűjtötte / Collected by Marian Járék*

- [4] Išla Marija k milim brodarom, za ime Jezuša,
Išla Marija k milim brodarom, Jezuš, Marija.

Prevez nas, prevez, mili brodari, za ime Jezuša,
Prevez nas, prevez, mili brodari, Jezuš, Marija.

Ja neprevažam za ime Boga, za ime Jezuša,
Ale prevažam za srebro, zlato, Jezuš, Marija.

*Čuňovo (Slovakia) – Dunacsúny (Moson)
Gyűjtötte / Collected by J. Bezič 1713/26. sp. M.
Broz 1899.*

*Jadranska Horáková: Piesňová kultúra Chorvátov v
okolí Bratislavy. (Musicologica Slovaca et Euro-
paeae V XIII, Bratislava, 1993.)*

*A Pozsony környéki horvát ének különleges dal-
lamának változatait közli*

*Versions of unusual melodies of Croatian song
found around Pozsony (Bratislava) are published in:
Bartók, B.–Lord, B.: Serbo-Croatian Folk Songs.
Columbia University Press, New York, 1951.*

Szép violácska, kedves rózsácska,
Szerelmes Jézusom,
Világba jöttél, váltságunk lettél,
Én lelki orvosom.

Jászolban látlak, szívembe zárlak,
Szerelmes Jézusom,
Mutasd kegyelmed, hozzám szerelmed,
Én lelki orvosom.

*Kásonújfalú (Csík) – Casinu Nou (Romania)
Gyűjtötte / Collected by Kodály Zoltán, 1912.
Bereczky János: „Ő, szép fényes hajnalcsillag”.
Budapest, 1983.
Magyar szövegét először Kájoni János közli 1676-
ban.*

- [5] Hajej, nynej Ježíšku, Ježíšku,
Koupíme ti kožíšku.
Budeme tě kořibati,
Abys moh' libě pospati,
Hajej, nynej Ježíšku, Ježíšku,
Koupíme ti kožíšku.

Hajej, nynej Ježíšku, Ježíšku,
Pučíme ti kožíšku.
Budeme tě kořibati,
Abys moh' libě pospati,
Hajej, nynej, miláčku, miláčku,
Marianský synáčku.

*Polánka u Plánice (Czech Republic)
Cerek Holaš: České národní písně a tance I–VI.
Praha, 1908–1910.*

Auf, ihr Hirten, von den Schlaf
Bei so schönen Zeiten.
Sammelt sie zum streiten Schar,
Lasst sie fröhlich weiden.
Denn die Nacht ist schon vorbei
Und der Tag aufgangen neu.
Hebt euch eilends aus der Ruh,
Laufet eure Herde zu.

Nehmet Wunder, höret an,
Was wir Neues vernommen:
Dass ein fremder Jubelton
Heut zu Ohren gekommen.
Ja, es kommt uns eben vor
Wie ein ganzer Engelchor:
Ist kein blöder Schäferston,
Was so lieblich klingen kann.

Und so nehmet den Hirtenstab
Nach der Stadt zu eilen.
Reicht ihm eine reiche Gab
Dankbar ihm erweisen.
Blast auf euren Hirtenspiel,
In des gleichen Acht und Viel.
Nun so gehen wir fröhlich fort,
Dass wir sehen diesen Ort.

*Honneshau, Lúčky (Slovakia) – Jánosrét (Bars)
Gyűjtötte / Collected by Gottfried Habenicht, 1984.
G. Habenicht: Liedgut und Liedleben in einem
Hauerlander Dorf. Freiburg, 1987.*

- [6] Ó, szerencsés éjszaka,
Született Isten Fia
Betlehem városba
Lett boldog szállása
Egy rongyos istállóban.

Kelj föl, keresztyén lélek,
Imádd Üdvözítődöt,
Jászolyban ki érted
Barmok közt mint reszket
A nagy szegénységében!

Angyalok is vígadnak.
Glóriát kiáltanak.
Pásztorok indulnak,
Fújnak szép nótákat,
Visznek ajándékokat.

Mi is velük vígadjunk,
Mélto halálat adjunk
A kisded Jézusnak,
Született Urunknak,
Kegyelmes Megváltónknak!

*Tolmács (Nógrád)
Gyűjtötte / Collected by Kodály Zoltán, 1922.
Magyar Népzene Tára. Jeles napok II/485.*

În uorașul Viflăiem,
Veniți, creștini să-l vedem,
Să-l vedem și să-l credem.

Că astăzi ni s-au născut
Domnul cel mai de demult,
Dumnezeu fără-nceput.

Precum zice Prorocia,
Astăzi s-a născut Meșia,
Din Fecioara Maria.

Trei crai a Pămîntului,
Veneau la-nchinarea lui,
Veneau la-nchinarea lui.

Și din gură-i cuvîntau,
Lui Dumnezeu mulțameau,
Și câtră fiu ziceau:

Culcă-te fiu curat,
Culcă-te pe fin uscat,
În scutece înfășat.

Înjerii îți vor cînta,
Păstori-ți vor fluiera,
Majii se vor închina,

Iar noi daruri îți vom da,
Aur, smirnă și tămîie,
Cristosă, Mărire Țiie.

Chitighaz, Kétegyháza (Békés)
Gyűjtötte / Collected by Erdélyi Zsuzsanna, 1974.
Kézirat: MTA Zenetudományi Intézete Lsz. 40.983.

- [7] Pastuškovia hore stante, k Betlehemu pospíchajte,
Chóry anjelské, hlasy nebeské, slávne mesto
Betlehémské.

Už dzívčence dary nesú, úbohé sa zimu trasú,
Anna perinku, Dorotka pálenku a Evička polievečku.

Marianka povojníček, Magdalénka mléka hrnček,
Svätý Tomášu smatany flašu, to chce darovat Ježišu.

Sedí vrabec na pirli, ohlasuje čvirik, čvirik,
Pinkavka hovorí pin, pin, pin,
Že sa nám narodil Boží syn.

Hájske (Slovakia) – Köpösd (Nyitra)
Gyűjtötte / Collected by Marian Járak

Pásztorok, pásztorok keljetek fel,
Betlehem városba menjetek el,
Született királytok, kit régen vártatok,
Örüljetek, örvendjetek!

Városhoz nem messze istállóban,
Született Úr Jézus a jászolban,
Mellette Szűzanya,
Takargat Mária
Kis pólýában,
Kis pólýában.

Bacsfa (Pozsony) – Báč (Slovakia)
Gyűjtötte / Collected by Szomjas György, 1967.
*Bereczky János: „Ő, szép fénys hajnalcsillag”.
Budapest, 1983.*

- [8] Hopsa, pacholátka, vzhůru vstávejte,
Malinká děvčátka k jeslím chvátejte:
Narodil se nám Spasitel, všeho světa Vykupitel,
Vy ho libým hlasem na svět vítejte!

Honzo, vem housličky, kajdy Jiříčku,
Antoníčku cimbál, Matěj basičku:
Kuba bude bubnovati, Karel na troubu troubiti,
Hrajte Ježíškovi, svítá, bude den.

Táborsko (Czech Republic)
*A Český lid című néprajzi folyóiratban jelent meg
1926-ban köledáló dalként.*
*In 1926 this appeared in the Česky lid ethnographi-
cal periodical as a Christmas song*

Ó, Ježíško, ty si náš, poď ty s nami na salaš,
Čo budeš stef, to budeš maf, mlieko, bryndzu, budeš
jedať,
Dáme ti aj barana, skákaj na ňom do rána,
Ráno ti ho zabijeme, kožu z neho oderieme,
Kožuštek ti ušijeme,
Taký pekný chlpatý, od hlavy až po paty.

Melek (Slovakia) – Mellek (Bars)
Gyűjtötte / Collected by Marián Járak

Nosza, tehát induljunk, muzsikával ballagjunk !
Vedd fel, András, furugládát! Alle-alle-luja,
alle-alle-luja!

Lengyeltóti (Somogy)
Gyűjtötte / Collected by Gönczi Ferenc
Magyar Népzene Tár. Jeles napok II/474.

Rázd ki, öreg, a bundád, hogy hulljon ki a bolhád!
Ser, bor, annyi mint a tenger, ihat itt az ember.

Vécs (Heves)
Gyűjtötte / Collected by István Hábrík 1929.
Magyar Népzene Tára. Jeles napok II/475.

Rázd meg, juhász, a bundát, a bundát,
Fogjál gondör báránkát, fogjál gondör báránkát!

Siter (Bihar) – Șisterea (Romania)
Gyűjtötte / Collected by Lajos Vincze
Magyar Népzene Tára. Jeles napok II/476.

Rázd meg, öreg, a bundád, hadd peregjen a bolhád!
Ó, ó, ó, három éves jó túró!

Dalolnak a juhászok, táncolnak a kanászok,
Ó, ó, ó, három éves jó túró!

Szelőce (Nyitra) – Selice (Slovakia)
Gyűjtötte / Collected by Zoltán Pongrácz, 1933.
Magyar Népzene Tára. Jeles napok II/502.

- [9] Elindult Mária,
Karácsony estéjén
Betért egy gazdag kovácshoz
Szállást kéregetni.

Jó estét, bő kovács,
Adjál nekünk szállást!
Szállást néktek nem adhatok,
Mert sok vendégem van.

Volt a bõ kovácsnak
Egy szép vak leánya,
Elvezette Szűzanyánkat
Barmok jászolához.

Tizenkét órákor
Megszületett Jézus,
Tizenkét szép őrző angyal
Köti a bokráját.
Tizenkét szép őrző angyal
Köszönti Jézuskát.

Medgyes (Nagy – Küküllő) – Mediaș (Romania)
Gyűjtötte / Collected by Volly István, 1942.
Volly István: Karácsonyi és Mária-énekek Budapest, 1982.

Pastir zove drugoga,
Veli da bo vre zorja,
Stani, hodi brzo sim,
Ar je čuti glas z visin.

Kaj si počel to vikati
Pusti ljudi v miru spat,
Išče nije pol noči,
To poznaju me oči.

Ali otpri oči tve
Poglej gori visine,
Čuj kričeče ajngele,
Ter se stani s postelke.

Ak se ne češ prebuditi,
Druge moram zvati it
Ja te neču bantuvat,
Neg pastire idem zvati.

Somarton, Tótszentmárton (Zala)
Vinko Žganec: Pučke popijevke-hrvata iz okolice
Velike Kaniže, Čakovec, 1974.

Keď jasná hviezdička z mora vychodila,
Tedy Panenka Mária syna porodila.

Keď ho porodila, takto mu spievala,
Či-či, belí, synu Boží, bo ja by som spala.

Počkajte, mamička, len jednu hodinku,
Zakáľ si ja neprinesiem z raja perinku.

Synu moj, synu moj, načo bys' tam chodil,
Ešte len jedna hodinka, čo si sa narodil.

Vezmi, Petre, trúby a zatrúb ku Bohu,
Že sa Kristus Pán narodil, chvála pánu Bohu.

Hájske (Slovakia) – Köpösd (Nyitra)
Gyűjtötte / Collected by Marián Járek

- [10] Betlehem kis falucskában
Karácsonykor, éjfél tájban
Fiú Isten ember lett,
Mint kisgyermek született.

Őt nevezték Jézuskának,
Édesanyját Máriának,
Ki pólyába takarta,
Befektette jászolyba.

Az angyalok fenn az égben
Mennyei nagy fényességben
Zengetik az éneket:
Fiú Isten ember lett.

Pásztorok a falu mellett
Báránykákat legeltettek,
S hallották az éneket,
Betlehembe siettek.

Megtalálták a jászolyban
Jézuskát az istállóban
És őt szívből imádták,
Mennyei-földnek királyát.

Buza (Szolnok – Doboka) – Buza (Romania)
Gyűjtötte / Collected by Zoltán Kallós, György
Martin
Bodza Klára–Paksa Katalin: Magyar népi énekskola
II. Budapest, 1994.

Hasta sarë, këj o sarë,
Këj sara krišunului mëj
O nëskut fijucl mik mëj,
Ën jasou borjilor mëj.

Boj Ën karnje kë lor lqtu,
Sus Ën šer kë bor urkatu,
Sus Ën ser kë lor urkatu,
Këj dë la pëvinc lësatu.

Faše Domnje še maj faše,
Florilje-lje galbinj Ën kasë,
Kukoš njegri or kintato,
Klopočiljor treumrato.

Magyarmecske (Baranya)
Gyűjtötte / Collected by K. Kovalcsik–I. Németh–T.
Derdák 1988.
Kézirat / Manuscript, MTA Zenetudományi Intézet,
Budapest, Mgt.5440/B-12
Karácsonyi ének beás cigány nyelven / Christmas
carol in the "beás" Gypsy language

Tri crai de la răsărit
Cu steau'au călătorit.

La Rusale d-o ajuns,
Steau'acolo s-o ascuns.

Noi nu 'ntrebăm de 'mpărat,
Ci 'ntrebăm de craiu nost'
C'astăzi Domnu s-o născut
Din ieslili boiler
Înfașat cu fân uscat.

Denta (Romania) – Denta (Temes)
Gyűjtötte / Collected by Bartók Béla, 1912.
Béla Bartók: Melodien der Rumänischen Colinde,
Weihnachtslieder. Wien, 1935.

- [11] Messias ist geboren zu Bethlehem im Stall,
Die Welt ist nicht verloren, erfreuet euch nur all
Mit den königlichen Weisen, die zu dem Kindlein
reisen;
Er ist vom Himmelssaal, er ist vom Himmelssaal.

Sie sahen einen Steren aufgehn im Morgenland,
Und die Geburt des Herren wird ihnen gemacht
bekannt.
Der Stern tut hergehen, zu Bethlehem bleibt stehen,
Beim Stall, wo Jesus wohnt.

Sie sein geritten kommen und fielen auf die Erd',
Und wird mit grösstem Verlangen das Jesuskind
verehrt,
Das dort liegt in der Krippen in einer schlechten
Hütten,
Der uns Erlöser werd.

Oberdorf in Burgenland (Austria) – Őrállás (Vas)
Gyűjtötte / Collected by Karl Liebleitner, 1889.
Karl M. Klier: *Weihnachtslieder aus dem Burgenland*. Eisenstadt, 1955.

Ez éjszakán kinyílt egy szép virág.
Kit már régen várt a széles világ.
Betlehemből kibimbózott zöld ág.
Királynéből való nagy méltóság.

Szállást nem találván a városban,
Remeg, reszket Jézus a jászolban;
Megismerés van csak a barmokban,
Az együgyű szegény állatokban.

Bölcsőm volna, fiam, ringatnálak,
Dunyhám volna, be is takarnálak,
A hidegnek csipni nem hagynálak,
Szívem szerint úgy ápolgatnálak.

Szűz Mária így kesereg sorsán,
Szent Józseffel bánkodik szent fián,
Fia mellett ül egy kevés szénán,
Szemeiből sűrű könny csordogál.

Imšovác (Pozsega) – Imšovci (Croatia)
Gyűjtötte / Collected by Kiss Lajos, 1969.
Bereczky János: „Ő, szép fényes hajnalcsillag”.
Budapest, 1983.

Nosza Jankó, nézz az égre,
Mi tündöklök fenn a mennyben?
Betlehem tündöklök, mi dolog ez?
Talán a Messiást jelenti ez,
Héj-héj, héj-héj, jelenti ez?

Dicsőség fenn az egekben,
Békesség lenn mindenkinek!
Vedd fel a furulyát és a dudát,
Majd én egyet ugrok, húzz egy nótát,
Héj-héj, héj-héj, egy szép nótát!

[12] Esztergom (Komárom – Esztergom)
Gyűjtötte / Collected by Volly István, 1935.
Volly István: *Karácsonyi és Mária-énekek Budapest*, 1982.

Örvendezzünk, Betlehembe menjünk ajándékokkal.
Megszületett Isten fia, egy kis gyermecske,
Atyáinktól régtől várva várt kis dedecske.
Hideg istállóba, barmok jászolikba, s ott fekszik
Jézus.
Mezítelen testecskéje, nincs bérételve,
Hideg szélről fejecskejét, jaj nincs ki féltse.
Jaj, mint fázik, orcája is ázik sűrű cseppekkel.
Mennyi cseppek, annyi gyöngyök, mind értünk
hullnak,
S ezek a mennyei vizek lelkünkre hatnak.
Jöjj el, édes Jézus, jöjj el, lelkünk készen vár!

Klészé (Bákó) – Cleja (Romania)
Gyűjtötte / Collected by Ferenc Pozsony, 1994.
Tátrai Zsuzsanna–Karácsony Molnár Erika: *Jeles napok, ünnepi szokások*. Budapest, 1997.

Prečista je Divica Marija sinka rodila.
Va jaslice polože je ne va, tak mu spivala.
Zaspavaj, sinak dragi, Ježšek fubleni,
Mlada Ježuša, tak mu spivala.

Jarovce (Slovakia) – Horvátjárfalu (Moson)
Gyűjtötte / Collected by J. Horáková,
Jadranka Horáková: *Piesňová kultúra Chorvátov v okolí Bratislavy*. (Musicologica Slovaca et Europaea XVIII, Bratislava, 1993.)

[13] A falu közepén nagy arany almafa,
Annak a tetején két szép lilomszál.
Jönnek az angyalok kötik koszorúba,
Azzal kedveskednek a mi Jézusunknak!

Mennysorság piaca gyémántból van rakva,
Annak közepén áll egy arany almafa,
Pirossal virágzik, zölddel leveledzik,
Annak a bimbóját az angyalok szedik.

Ecser (Pest)
Gyűjtötte / Collected by Volly István
Volly István: *Karácsonyi és Mária-énekek Budapest*, 1982.
Nógrád megyéből elvándorolt cigányasszony énekelte / Sung by a Gypsy woman born in Nógrád country.

Vinšujú Vám hody sviatky, by Vám dal Pán Boh:
Šťastia, zdravia, hojného, božského požehnaní.
Pochválen Pán Jezus Kristus!

*
Wir wünsch'n an froas Weihnachten und an
kurz' neues Jahr!

Távé baxtlálé romálé!
Te részászé krucsunészék szunti gyészé
Zoráhszá szászgmászé háxtyásza pó rup
Po szamhákáj té phírász té dél ámán o, szuntó
Dél pácsá buhorijá. Távé baxtlálé!

Karácsony estéjén szépen vigadjanak,
Első órájában békével jussanak!
Valahány e háznak lakosai vannak,
Az Isten áldása térüljön magukra.

Balogpádár (Gömör és Kis-Hont) –
Padarovce (Slovakia)
Gyűjtötte / collected by Kodály Zoltán 1912.
Magyar Népzene Tára. Jeles napok II. 437.
Szövegei és dallamvariációi a cigányok karácsony
esti köszöntő énekeként élt a legtovább.
The text and melodic variations existed the longest
as gypsy Christmas Eve hymns of welcome.

Zdrowych i Wesołych Świat Bożego narodzenia,
Szczęśliwego Nowego Roku!

*
Să fii, gazdă, sănătoasă,
Să plătești corinda noastră:
C-on colac mindru frumos,
Din pelița lui Cristos.

*
Dej nam Gospodin Bog, kaj bomo se meli,
kaj si želimo
I kaj bómo mogli dati drugima, koji námaju.

*
Vinšujú vám veselé Vánoce, abyste je ve zdraví
užívali,
A po smrti se radovali tam, kde Svaty Štěpán se
raduje!

ECLIPSE
Hungarian Folksongs

Songs from Gyimes,
Love songs from Moldavia, Bagpipe songs
Wedding songs from Felföld
Night and dawn songs from Transylvania
Prison-songs from Somogy and Gömör

Sung in Hungarian
HCD 18239

ISPILÁNG
Ich spiel ein
Children's Songs
of Central Europe

HCD 18250

HCD 18249 **DDD**

Balance Engineer: Zsigmond Lázár, Péter Péterdi / Recording Producer: Tamás Repiszky
Recorded at ZA-KI Stúdió / Edited by István Zakariás

Photo: Péter Deim (cover), Andrea Felvégi / Design: Miklós Juhász

The English and Hungarian translations of the songs can be found at <http://szvorak.index.hu>

Concert agency: Tel/fax 36-26-338045, E-mail: szvorak@mail.datanet.hu

© 2000 HUNGAROTON RECORDS LTD.

CD is manufactured by Sony DADC in Austria

DIGITAL
STEREO
HCD 18249

HUNGAROTON
CLASSIC

ECLIPSE Hungarian Folksongs

Songs from Gyimes,
Love songs from Moldavia, Bagpipe songs
Wedding songs from Felföld
Night and dawn songs from Transylvania
Prison-songs from Somogy and Gömör

Sung in Hungarian
HCD 18239

ISPILÁNG
Ich spiel ein
Children's Songs
of Central Europe

HCD 18250

HCD 18249 **DDD**

Balance Engineer: Zsigmond Lázár, Péter Péterdi / Recording Producer: Tamás Repiszky
Recorded at ZA-K1 Stúdió / Edited by István Zakariás

Photo: Péter Deim (cover), Andrea Felvégi / Design: Miklós Juhász

The English and Hungarian translations of the songs can be found at <http://szvorak.index.hu>
Concert agency: Tel/fax 36-26-338045, E-mail: szvorak@mail.datanet.hu

© 2000 HUNGAROTON RECORDS LTD.

CD is manufactured by Sony DADC in Austria